

СВІТОВЕ ГОСПОДРАСТВО ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 330.33.01

© Бурдяк О.М., 2014

Інститут економіки та прогнозування НАН України, Київ

СВІТОВІ ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ

Досліджено економічні кризи різного масштабу та походження, які виникали з різних причин упродовж розвитку людської цивілізації. Автор вважає, що масштабна економічна криза є серйозним приводом для чергового перегляду реальних соціально-економічних процесів у світі й окремих країнах і одночасно переосмислення теоретичних шаблонів, завищених оцінок можливостей чинної системи господарювання. Сучасна глобальна економічна криза не є винятком. Її масштаби і наслідки свідчать про вступ світового господарства в етап ґрунтовної корекції економічної моделі, яка діяла до кризи.

Ключові слова: світова економічна криза, національні економіки, глобалізація, світове господарство, наслідки криз.

Постановка проблеми. Численні економічні кризи різного масштабу та походження спостерігалися упродовж усього розвитку світової цивілізації. У сучасних умовах, коли відбувається стрімке поширення глобалізації, посилення взаємозв'язку національних економік різних країн, активізація діяльності ТНК, зростає ймовірність того, що світові кризи будуть повторюватися з більшою частотою й інтенсивністю.

Економічні кризи діалектично взаємопов'язані з зовнішніми об'єктивними умовами і відтворюють ту економічну обстановку, в якій розвивається світове господарство. Існуючі тенденції розвитку світової економіки, зокрема гіперболізація фінансового сектора і невідповідність його реальному сектору економіки, видозмінили економічну природу криз. Збільшення негативних і руйнівних наслідків чинної світової економічної кризи робить актуальними дослідження, присвячені вивченню взаємозв'язку національних і глобальних криз, причин, основних індикаторів і каналів їх поширення, розробки й оцінки основних їх наслідків для держав.

Відкритість економіки України в умовах глобалізації закономірно проявилася у швидкому охопленні її господарства світовою економічною кризою, започаткованою в кредитних організаціях США. Національна економіка України, як частина світової економіки, ще не володіє достатньою потужністю і засобами для адекватного зворотного впливу на світову економіку, тож сповна відчуває на собі негативний вплив сучасної кризи. Основною проблемою для економіки України поточного етапу є вихід з тривалої соціально-економічної кризи, своєчасна зміна сировинної орієнтації на інноваційний шлях розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну базу дослідження економічних криз і циклів заклали вчені Ф. Бастіа, О. Бем-Баверк, А.А. Богданов, Л. Вальрас, Ф. Візер, В. Джевонс, Ф. Енгельс, Дж.М. Кейнс, Дж.Б. Кларк, Н.Д. Кондратьєв, Ф. Ліст, Т.Р. Мальтус, К. Маркс,

А. Сміт, М. Фрідман, Е. Хансен, Р. Харрод, Й.А. Шумпетер та інші.

Сучасні економічні кризи і цикли аналізують учені В.С. Бочко, Л.М. Григор'єв, К.Н. Єрмолаєв, Л.Л. Ігоніна, Ю.В. Яковець, Ю.Ф. Шамрай, Б.П. Плишевський, В.М. Полтерович, А.Я. Рубінштейн, С.С. Сулакшін, А.В. Улюкаєв, а також А.Блунделла-Уїгналл, М. Вульф, Р.А. Манделла, Г. Менш, Н. Рубіні, Е.С.Фелпс, М.Шуларік, Е. Хелпман та інші.

Питання формування економіки України в період та після кризи досліджують провідні вітчизняні науковці: Ю.М. Пахомов [1], В.М. Геєць [2], А.С. Філіпенко [3], А.С. Гальчинський [4], В.К. Черняк [5], Л.В. Шинкарук [6], В.П. Черевань [7]. Учені-економісти прагнуть досягнути значення світової фінансово-економічної кризи у межах розвитку глобалізації та її вплив на економіку України. Зокрема, А.С. Гальчинський [4], аналізуючи кризу 2008-2009 рр. у контексті сучасних глобальних цивілізаційних змін, вказав на її системні чинники, інформативну функцію, конструктивну роль в інноваційному оновленні суспільних процесів та їх інтенсифікації. Попри це, він особливо наголосив на визначенні векторів впливу глобальної кризи та їх дії на соціальні й економічні трансформації в Україні. Л.В. Шинкарук [6] у ряді праць розкриває макроекономічні диспропорції, які стали підґрунтям перебігу фінансово-економічної кризи в Україні; деталізує основні контури економічної моделі розвитку 2000-2009 рр.; окреслює головні завдання політики модернізації як інструменту подолання наслідків кризи.

Дослідження наукових праць зазначених авторів, присвячених проблемам економічних криз і їх поширенню у світовому господарстві, свідчить про наступне: по-перше, незважаючи на всебічний аналіз різних видів кризи, залишаються недостатньо дослідженими процеси взаємодії глобальної та національної економічних криз; по-друге, зміст праць свідчить про великі досягнення

в дослідженні проблем антикризового управління, втім питання сучасного регулювання кризових ситуацій на світовому та національному рівнях економіки недостатньо досліджені, що вимагає їх ретельного вивчення з метою формування ефективних моделей антикризових програм; потреба, існує теоретико-методологічна та практична потреба в розгляді економічних індикаторів виявлення і поширення економічних криз, що дозволяють визначити їх причини та способи подолання.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження світових економічних криз, зокрема сучасної кризи, висвітлення проблем, які її спричинили та наслідків, для їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історія світових економічних криз своїм корінням сягає в далеке минуле. Перша світова економічна криза розпочалася в 1857 р. в Америці, у зв'язку з масовим банкрутством залізничних компаній і обвалом ринку акцій. Криза завдала удару не лише економіці США, але й Німеччині, Англії та Франції.

Друга світова економічна криза виникла в 1873 р. в Австрії та Німеччині. Передумовою цієї кризи був кредитний злет у Латинській Америці, який підтримував Англія, і спекулятивне піднесення ринку нерухомості в Німеччині та Австрії, що закінчилося крахом фондового ринку у Відні. Фондові ринки в Цюриху й Амстердамі також обвалилися. У США розпочалася банківська паніка. Третю міжнародну фінансову кризу викликала Перша світова війна, яка розпочалася в 1914 р. Кризу спонукав тотальний розпродаж паперів іноземних емітентів урядами США, Великобританії, Франції та Німеччини для фінансування військових дій.

Четверта світова економічна криза пов'язана з повоєнною дефляцією та рецесією, які протікали в 1920-1922 рр., і банківськими та валютними кризами в Данії, Італії, Фінляндії, Голландії, Норвегії, США і Великобританії. Поступово ця криза переросла в 1929-1933 рр. у Велику депресію. 24 жовтня 1929 (чорний четвер) на Нью-Йоркській фондовій біржі відбулося різке зниження акцій, яке започаткувало найбільшу в історії світову економічну кризу. Вартість акцій цінних паперів впала на 60-70%, різко знизилася ділова активність, був скасований золотий стандарт для основних світових валют. До кінця 1929 р. падіння курсів цінних паперів досягло фантастичної суми – \$ 40 млрд. У США й інших країнах закривалися фірми, заводи і банки, мільйони безробітних ходили у пошуках роботи. Криза тривала до 1933 р., а її наслідки відчувалися до кінця 30-х рр.

У повоєнний період перша світова економічна криза виникла у 1957 р. і тривала до середини 1958 р. Криза охопила США, Великобританію, Канаду, Бельгію, Нідерланди й інші розвинені капіталістичні країни. Виробництво промислової продукції в них знизилося на 4 %, а безробіття досягло майже 10 млн. чол. Друга повоєнна

економічна криза, що розгорілася в США у 1973 р., за розміром охоплення країн, тривалістю, глибиною і руйнівною силою значно перевершила попередню світову економічну кризу, а за деякими характеристиками наблизилася до кризи 1929-1933 рр. До середини 1975 р. кількість безробітних у розвинених капіталістичних країнах досягла 15 млн. чол. У 1973 р. також виникла перша енергетична криза, що була ініційована країнами-членами ОПЕК, які знизили обсяги видобутку нафти, спричинивши зростання вартості нафти на світовому ринку на 67%.

У жовтні 1987 р. американський фондовий індекс Dow Jones Industrial обвалився на 22,6 %. Ситуація з американським ринком повторилася на ринках Австралії, Канади, Гонконгу. Однією з можливих причин кризи фахівці вважали відтік інвесторів з ринків після сильного зниження капіталізації декількох великих компаній. Втім, найбільш масштабне падіння азійського фондового ринку з часів Другої світової війни відбулося в 1997 р. Цю кризу спровокував відхід іноземних інвесторів з країн Південно-Східної Азії. А першопрчиною кризи стали девальвація національних валют країн регіону і високий рівень дефіциту платіжного балансу країн ПСА. Економісти підраховували, що ця криза знизилася світовий ВВП на \$ 2 трлн.

У 1998 р. розпочалася одна з найважчих економічних криз в історії Росії. Дефолт викликав величезний державний борг РФ, зниження світових цін на сировину і піраміду державних короткострокових облігацій, за які уряд не зміг розплатитися вчасно. Курс рубля щодо долара із серпня 1998 р. до січня 1999 р. упав більше ніж втричі – з 6 до 21 руб. за \$ 1 [8, с. 93].

Сучасна світова економічна криза суттєво відмінна від усіх попередніх, адже носить глобальний характер і практично, хоч і в різній мірі, зачепила всі країни світу. Виникла вона в США у 2007 р. з кризи фінансового сектору, зокрема іпотечної кризи. Потім криза почала стрімко охоплювати все нові сфери фінансової діяльності, нагадуючи цим дію вірусної інфекції. Обвал іпотеки в США спричинив ефект доміно і неочікувані наслідки – крах банківської сфери у всьому світі, значний дефіцит грошей. Процес набув незворотного характеру і, відповідно, поширився на суміжні з макроекономікою сфери, викликаючи соціальну напругу та політичну дестабілізацію. Зрештою, внаслідок кризи майже мільйон американців втратили свої будинки. На думку Президента США Б.Обама, ще шість мільйонів людей може спіткати та ж доля. Тож для підтримки власної фінансової системи, Конгрес США виділив \$ 700 млрд., а згодом ще й \$ 787 млрд. для стимулювання економіки. Обама наголосив, що такі кроки уряду повинні зберегти 3,5 млн. робочих місць. Далі Президент затвердив програму підтримки житлового ринку, що дало змогу рефінансувати виплати за іпотекою для п'яти мільйонів позичальників. У США провели виплати іпотечним агентствам, які частково компенсували

їх втрати, та дали змогу допомогти боржникам, яким загрозувало відчуження власності за борги [9].

У декількох містах США у квітні пройшли акції протесту проти фіскальної політики Обами і його адміністрації. Тисячі демонстрантів, протестуючи проти економічних планів Білого дому, провели т.зв. «податкові чаювання». Учасники акції намагалися провести паралель з історичною подією, яка поклала початок незалежності британських колоній в Америці, – «Бостонським чаюванням» 1773 р. Тоді група активістів, яка протестувала проти скасування урядом Британії мита на ввезення чаю в північні американські колонії, викинула 45 т чаю за борт англійських судів у порту Бостона. Ідею серії нинішніх «чаювань», як протест проти ініціативи уряду Обами про рефінансування ризикованих іпотечних позик, подав ще в лютому ринковий аналітик кабельної телекомпанії CNBC Р. Сантеллі. Упродовж двох місяців громадські виступи проти урядових програм стимулювання економіки пройшли в ряді великих міст. Критики Обами перейняли його ж досвід, використавши Інтернет для організації акцій протесту [9].

Враховуючи вражаючу здатність кризи розростатися, зазначимо, що вона досить швидко набрала обертів уже як світова фінансова криза, з високою ймовірністю загрожуючи перетворитися на повномасштабну (системну) економічну кризу з падінням виробництва в реальному секторі економіки й іншими негативними проявами. Тож для загальної оцінки наступу кризи треба особливо виділити три її принципові характеристики. По-перше, ця криза – перша світова криза глобального капіталізму, що наступила після розпаду світової соціалістичної системи. З цього боку її треба визначити як кризу нового типу, що виражається в кризі глобалізації з високим потенціалом значного загострення зовнішньополітичних і цивілізаційних конфліктів. Вважаємо, що це друга хвиля кризи глобальної економіки. Перша її хвиля розпочалася в 1994-1995 рр. («Мексиканська криза») і продовжилася повномасштабною кризою 1997-1998 рр. в основному на периферії глобальної економіки, отримавши назву «азійської кризи», яка накрила й економіку України, після дефолту в Росії, що відбувся в серпні 1998 р. Завершальні її сплески прокотилися по країнах Латинської Америки (Бразилія, Аргентина тощо) в 1998-1999 рр.

По-друге, сучасна криза виступає як криза моделі глобального (транснаціонального) лібералізму, що свідчить про підрив фундаментальних основ сучасної світогосподарської моделі і пануючих ліберальних економічних теорій. Нагадаємо, що ліберальна революція в теорії і на практиці, започаткована в кінці 1970-х рр., отримала потужну підтримку після краху світової соціалістичної системи та подальших проліберальних ринкових реформ, які найадекватніше втілювалися у функціонуванні фінансової системи. Сектор реальної економіки з

налагодженою системою державного регулювання навіть в умовах реалізації масштабних приватизаційних програм через різні причини так і не став реальним полігоном для реалізації ліберальної економічної моделі. Цілковито іншою була ситуація у фінансовій сфері, де практично демонтували старі національні регулятори, а нові, які б замінили національні інститути ефективного контролю, не створили.

Провідний російський учений В.Т. Рязанов вважає, що на зміну національних регуляторів прийшли наднаціональні регулюючі інститути, які їх не заміщують (що доповнювало б і розвивало модель регульованого капіталізму), а глобальні ринки. Така стратегія заміщення спиралася на домінуючу теоретичну конструкцію, пов'язану з гіпотезами «раціонального вибору» і «ефективного ринку». Все це і дозволило досягти найвищого ступеня відкритості на фінансових ринках і сформувати в реальних умовах модель транснаціональної ліберальної економіки. Тож лібералізм, як теорія і практика, у своїй останній передкризовій версії може розглядатися як фінансовий капіталізм –переможець, у його тривалій конкурентній боротьбі з промисловим капіталізмом. Те, що саме фінансові ринки в умовах високої мобільності капіталу змогли підірвати національно-державні рамки у своїй діяльності, перетворило їх на передовий загін глобальної економіки, посилений до того ж масовим упровадженням сучасних інформаційних технологій [12, с. 371-380].

По-третє, сучасна криза, попри ще не до кінця з'ясовані її наслідки, вже з достатнім ступенем вірогідності може розглядатися як поворотний пункт світової господарської системи, національних економічних моделях, а, можливо, і в світовій економічній науці. З цього боку сучасну кризу, при всій важливості її фінансової складової, цілком виправдано трактувати як системну кризу, що проявляється, зокрема у кризі самої парадигми розвитку. Адже під сформований фінансовий гегемонізм було підведено певне теоретичне обґрунтування та перебудовано законодавчу базу.

Європейська економічна криза вибухнула дещо згодом. Греція стала першою країною, рівень державного боргу якої виявився занадто високим. Загальний борг Євросони за підсумками 2012 р. склав 91,8% ВВП. У 2013 р. він продовжував зростати до 93%. Рекордсмени по заборгованості – Іспанія (80,9% ВВП у 2012 р. і 87% у 2013 р.), Італія (123,5% і 121,8%) і, відповідно, Греція (160,6% і 168,0%). Для порівняння, державний борг США – 103,8% ВВП. Проте борги США «дешеві», і витрати на їх обслуговування становлять лише 2% ВВП. Натомість в Іспанії з її дорогими і короткостроковими борговими зобов'язаннями вони значно вищі. При цьому державний борг становить лише вершину айсберга – борги місцевої влади, корпорацій і, зрештою, домогосподарств в рази перевищують державні «обтяження». Так, загальний борг Греції становить 400% ВВП. Криза цілком очікувано породила нову хвилю безробіття

– її рівень у середньому по ЄС зріс до 10,5%, серед молоді – до 22,5% (у складних економічних умовах роботодавці неохоче беруть недосвідчених працівників). В Іспанії безробіття сягає 24,1% і 52,9%, відповідно, в Греції – 21,1% і 53,8%), Італії – 10,7% і 35,3%, у «благополучній» Франції – 10% і 23,4% [10]. Після США багато країн світу теж вдалися до масованого вливання бюджетних коштів у свої економіки. Зокрема, Китай, що має

найбільші золотовалютні резерви у світі, виділив на ці цілі \$ 586 млрд., Японія – \$ 250 млрд., Німеччина – \$ 80 млрд., Іспанія – \$ 50 млрд., Канада – \$ 45 млрд., Франція – \$ 35 млрд., Великобританія – \$ 30 млрд., Індія і Австралія – по \$ 20 млрд., Південна Корея – \$ 11 млрд., Бразилія – \$ 5 млрд., Таїланд, Сінгапур і Чилі – по \$ 3 млрд. [11].

Таблиця 1

Антикризові заходи в країнах Європи

Країна	Антикризові заходи
Греція	Скорочення дефіциту держбюджету до 2015 р. на 28 млрд. євро за рахунок: урізання соціальних витрат до 2012 р. на 8 млрд. євро; заморожування зарплати бюджетників на 3 роки; підвищення ПДВ до 25%; збільшення акцизів на бензин, алкоголь, тютюн; підвищення пенсійного віку та скорочення пенсій колишнім працівникам державних корпорацій. Програма приватизації повинна принести в казну 50 млрд. євро.
Іспанія	Скорочення дефіциту держбюджету в 2012 р. на 5 млрд. євро за рахунок завчасної сплати податків великими компаніями. Зниження з 8 до 4% податку на продаж нових будинків – для того, щоб розв'язати проблему 1 млн. нерозпроданого житла.
Італія	Скорочення дефіциту держбюджету до 2013 р. на 54 млрд. євро за рахунок: – введення податку в розмірі 5% для всіх, хто отримує понад 90 тис. євро на рік, 10% – для тих, чий дохід вище 150 тис. євро; – збільшення пенсійного віку до 65 років з 2014 р.; – об'єднання 36 невеликих провінцій в більші. Це дозволить скоротити кошти на утримання чиновників-управлінців; – скорочення бюджету національних міністерств на 8 млрд. євро.
Франція	Скорочення дефіциту держбюджету в 2012 р. на 12 млрд. євро за рахунок: – введення додаткового податку в 3% для тих, чий дохід понад 500 тис. євро на рік; – скасування податкових пільг для компаній і осіб, які працюють понаднормово; – підвищення акцизів на тютюн, алкоголь і солодкі газовані напої.

Джерело: Антикризисные меры: на чем экономят в Европе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/a-5738142>; Греція – трагедія стає фарсом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/a-5317836>; Берлін і Париж виступають за створення європейського економічного правління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/a-5684144> (складено автором).

Світова економічна криза змусила уряди різних країн розробляти антикризові програми. І хоч кожна країна йде своїм шляхом і різні уряди приймають рішення незалежно один від одного, втім, основні «антикризові» заходи можна віднести до одного з трьох типів економічного стимулювання.

По-перше, державні інвестиції у створення й оновлення інфраструктури. Сюди входить ремонт і будівництво доріг і житла, облаштування шкіл тощо. Передбачено, що держзамовлення забезпечать виробникам попит на їх продукцію, а населенню – робочі місця, що і підштовхне економіку до виходу з кризи.

По-друге, стимулювання споживчого попиту за рахунок субсидій, податкових пільг, зниження базової відсоткової ставки, що спричиняє зниження відсоткових ставок за кредитами (що має підштовхнути людей робити більше покупок) і по банківських депозитах (що робить менш привабливим зберігання грошей, і, відповідно, більш привабливими їх витрати). Ідея полягає в тому, що чим більше люди будуть витрачати грошей на споживання і чим менше зберігатимуть грошей, тим більше грошей буде повертатися в економіку у вигляді прибутку, зарплат тощо. Передбачається, що це підштовхне економіку до зростання.

Антикризові заходи по декількох європейських країнах, які більш детально представлені в таблиці 1, враховують саме перший та другий типи економічного стимулювання.

По-третє, «невідкладна допомога» фінансовим інститутам і деяким іншим «обраним» корпораціям, які відрізняються великими розмірами і управлінською занедбаністю (останнє і зробило їх першими жертвами кризи, що дійшли фактично до банкрутства).

Окремо варто відзначити заходи щодо приведення макроекономічних параметрів тієї чи іншої держави у відповідність до вимог міжнародних кредиторів, зокрема Міжнародного валютного фонду. Але в цілому, як правило, антикризова програма тієї чи іншої країни являє собою заходи третьої групи (які залежать від стану держбюджетів, наполегливості банкірського лобі і політичних поглядів керівництва країни) та міксу із заходів перших двох основних груп різної інтенсивності.

Висновки. Будь-яка масштабна економічна криза – це серйозний привід для чергового перегляду реальних соціально-економічних процесів у світі й окремих країнах і одночасно переосмислення теоретичних шаблонів, завищених оцінок можливостей чинної системи

господарювання. Сучасна глобальна економічна криза не є винятком. Її масштаби і наслідки вже такі, які свідчать про вступ світового господарства в етап ґрунтовної корекції економічної моделі, що діяла до кризи. Тож цілком закономірно, що криза вийшла в центр уваги міжнародної спільноти, економістів і політиків практично всіх країн світу. Для подолання наслідків світової економічної кризи необхідно зрозуміти її причини та виробити систему дій, яка дозволить у майбутньому прогнозувати можливість настання криз різного масштабу, – і світового, і національного. Навіть в умовах ослаблення кризових лещат виявлення її причин і природи, як і раніше, вимагає продовження аналізу.

Попри це найскладнішим питанням у даний час стає пошук ефективних антикризових заходів, завдяки яким має бути вирішене першочергове завдання подолання кризи з переведенням економіки у фазу зростання. Водночас треба замислитися над тим, як у майбутньому мінімізувати вплив нових кризових явищ. Це фундаментальне питання про те, чи можна цього домогтися, якщо криза не стане переконливим приводом для розвороту сформованої господарської системи, зміни парадигми розвитку й оновлення самої економічної науки. Адже одне зі значень поняття «криза» якраз пов'язане з її трактуванням як «поворотний пункт».

Список літератури

1. Пахомов Ю.М. Основні завдання формування посткризової моделі розвитку економіки України / Ю.М. Пахомов // Економічний часопис - XXI. – 2010. – №1-2. – С. 3-6.
2. Геец В.М. Проблемность структурных трансформаций экономики стран с развивающимися рынками / В.М. Геец // Экономика та прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 54–69.
3. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А.С. Філіпенко. – К.: Знання, 2007. – 670 с.
4. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський. – К., 2009. – 391 с.
5. Черняк В.К. Посткризова економіка: капіталізм „з людським обличчям” / В.К. Черняк. – Економічний часопис – XXI. – 2010. – № 1–2. – С. 16–17.
6. Шинкарук Л.В. Макроекономічні передумови та перебіг економічної кризи в Україні / Л.В. Шинкарук // Економічна теорія. – 2010. – № 2. – С. 61-69.
7. Черевань В.П. Посткризова стратегія України: вибір ефективної моделі економічного розвитку // Економіка ринкових відносин. – 2010. – № 5-6. – С. 71–75.
8. Аттали Ж. Мировой экономический кризис... А что дальше? / Ж. Аттали. – СПб.: Питер, 2009. – 176 с.
9. Акции протеста против политики Барака Обамы в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.etoday.ru/2009/04/tea-party-tax-protests.php>
10. Общий долг зоны еврозоны по итогам 2012 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusbalt.ru/>
11. Global Financial Stability Report Market Update. Last Updated: January 26,2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unstats.un.org/unsd/statcom/statcom_09/seminars/global_financial_seminar/global_financial_stability.pdf
12. Рязанов В.Т. Хозяйственный строй России: на пути к другой экономике / В.Т. Рязанов. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2009. – 462.

Аннотація

Олег Бурдяк

МИРОВЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ И ИХ ПОСЛЕДСТВИЯ

Исследованы экономические кризисы различного масштаба и происхождения, возникающие по разным причинам в течение развития человеческой цивилизации. Автор считает, что масштабный экономический кризис является серьезным поводом для очередного пересмотра реальных социально-экономических процессов в мире и отдельных странах и одновременно переосмысления теоретических шаблонов, завышенных оценок возможностей действующей системы хозяйствования. Современный глобальный экономический кризис не является исключением. Его масштабы и последствия свидетельствуют о вступлении мирового хозяйства в этап основательной коррекции экономической модели, действовавшей до кризиса.

Ключевые слова: мировой экономический кризис, национальные экономики, глобализация, мировое хозяйство, последствия кризисов.

Summary

Oleg Burdyak

GLOBAL ECONOMIC CRISES AND THEIR CONSEQUENCES

The article investigates the economic crises of various scale and origin, that arise from various reasons during the development of human civilization. The author believes that a massive economic crisis is a major cause for the next revision of the real socio-economic processes in the world and individual countries and at the same time rethinking theoretical templates, overestimated appraisal of the opportunities of the current system of management. The current global economic crisis is no exception. Its magnitude and implications suggest joining the world economy in the phase of solid correction of the economic model, which operated before the crisis.

Keywords: global economic crisis, the national economy, globalization, the world economy, the impact of crises.